

**ГРОМАДСЬКА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПАРТАМЕНТУ
СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ****PUBLIC ASSESSMENT OF THE ACTIVITIES OF THE DEPARTMENT
OF STRATEGIC INVESTIGATIONS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE**

**Мороз В.П., д. ю. н., доцент,
завідувачка навчально-науковою лабораторією
з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції**
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

**Паршин Ю.І., д.е.н., професор,
старший науковий співробітник навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції**
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

**Богуславський М.Г., к. ю. н.,
науковий співробітник навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції**
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

**Козін В.В., аспірант кафедри адміністративного права,
процеса та адміністративної діяльності**
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У статті зазначається, що громадська думка дає репрезентативні результати, оскільки громадяни вільно висловлюються щодо злободенних проблем та гострих питань по відношенню до діяльності Національної поліції. Звертається увага на те, що існує два види контролю діяльності підрозділів Національної поліції: внутрішній та зовнішній контроль. Серед зовнішнього контролю важливим є контроль, що має соціальну спрямованість та враховує громадську думку і в основу якого покладено показник «ступеня задоволеності громадян роботою поліції». Наголошується, що формами соціально спрямованого контролю є опитування громадян щодо якості роботи поліцейських; громадське опитування щодо наявних проблем у галузі правопорядку; звіти посадових осіб поліції перед громадянами; громадське обговорення питань при важливості врахування суспільної думки громадян тощо. Показано, що саме соціологічні опитування громадян впливають на покращення роботи поліції, а також сприяють вивченню причин злочинності та недоліків у роботі поліцейських. Зазначається, що одним з показників довіри до поліції є рівень готовності громадян допомагати і співпрацювати з поліцією. Важливим аспектом є проведення оцінювання за допомогою показника виконання поставлених завдань, досягнення результатів та загальних висновків щодо ефективності або неефективності правоохоронної структури. Представлено результати соціологічного дослідження щодо оцінки різних аспектів діяльності Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України у м. Дніпро, що проводилося у червні 2022 р. У цілому опитані дають позитивну оцінку реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю, злочинністю в органах влади та місцевого самоврядування, протидії корупції, а вплив Департаменту на зниження рівня корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування також, на думку респондентів, є досить високим. Зазначено, що вивчення громадської думки на сьогоднішній момент є потужним інструментом, що дозволяє загалом покращити діяльність Національної поліції.

Ключові слова: департамент стратегічних розслідувань, громадська оцінка, анкетування, Національна поліція.

The article notes that public opinion gives representative results, as citizens freely express themselves on topical problems and acute issues in relation to the activities of the National Police. Attention is drawn to the fact that there are two types of control of the activities of the National Police units: internal and external control. Among the external control, control that has a social orientation and takes into account public opinion, is important, and is based on the indicator «degree of satisfaction of citizens with the work of the police». It has been emphasized that forms of socially oriented control are surveys of citizens regarding the quality of police work; public survey on existing problems in the field of law and order; reports of police officials to citizens; public discussion of issues with the importance of taking into account public opinion of citizens, etc. It has been shown that it is sociological surveys of citizens that influence the improvement of the work of the police, and also contribute to the study of the causes of crime and shortcomings in the work of police officers. It has been noted that one of the indicators of trust in the police is the level of citizens' willingness to help and cooperate with the police. An important aspect is the evaluation using the indicator of performance of assigned tasks, achievement of results and general conclusions regarding to the effectiveness or ineffectiveness of the law enforcement structure. The results of a sociological study on the assessment of various aspects of the activities of the Department of Strategic Investigations of the National Police of Ukraine in the city of Dnipro, conducted in June 2022, have been presented. In general, the respondents give a positive assessment of the implementation of the state policy on the fight against organized crime, crime in the authorities and local self-government bodies, combating corruption, and the influence of the Department on reducing the level of corruption in the state authorities and local self-government bodies according to the respondents is also quite significant. It has been noted that the study of public opinion is currently a powerful tool that allows to improve the activities of the National Police in general.

Key words: department of strategic investigations, public assessment, questionnaire, National Police.

Актуальність проблеми. Процес інституціоналізації громадянського суспільства тісно пов'язаний із формуванням громадської думки. Будучи соціально-психологічним феноменом, громадська думка містить у собі явне чи приховане ставлення всього суспільства, чи його окремої частини, до подій, явищ та проблем соціальної дійсності.

Громадська думка також виражає моральність суспільства, її суспільну мораль, і вона здатна впливати на державну діяльність через форми представницької демо-

кратії. Вивчення громадської думки дає репрезентативні результати, оскільки вона не залежить від силових структур та політичних інституцій. Громадяни вільно можуть висловлюватися щодо злободенних проблем та гострих питань, включаючи діяльність Національної поліції.

Контроль за діяльністю поліції здійснює МВС, механізми та інструментарій якого відпрацьовані достатньо добре, а оцінку діяльності поліції, за результатами її роботи, дає громадськість. Більш того, враховуючи

динамічність цього явища, зауважимо, що соціологічні дослідження в галузі вивчення громадської думки щодо діяльності поліції є питанням актуальним, а саме оцінювання діяльності Національної поліції, є таким, що потребує проведення періодичної оцінки з подальшим його аналізом.

Аналіз наукових джерел і публікацій. Проблемою довіри громадськості до підрозділів Національної поліції займалися багато дослідників та вчених. Проблемні питання, дискусійні аспекти діяльності відображено у працях В. Ортинського, С. Єсімова, В. Бондаренко, В. Лугового, В. Бакуменка, О. Оболенського, О. Бандурки, К. Бугайчука, М. Погорецького, А. Сердюка, В. Авер'янова, В. Тертишника, О. Яновської, Ю. Сурміна, Т. Шевченко, Р. Миронюка, Д. Кобзіна, В. Юрчишина та ін. Наукові розробки торкалися окремих аспектів оцінки населенням діяльності органів Національної поліції та її складових підрозділів [1; 2; 3; 4]. У той же час питання довіри до підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України та ефективності його роботи з точки зору громадянського суспільства є недостатньо дослідженими.

Метою роботи є охарактеризування громадської думки за окремими аспектами як критерія оцінки діяльності Національної поліції та окремих її підрозділів.

Результати досліджень. Одною із важливих складових у оцінці діяльності поліції зарубіжних країн є контроль, який у свою чергу поділяють на два види – внутрішній контроль та зовнішній. Так, у таких країнах як Австрія, Німеччина, США, Велика Британія до внутрішнього виду відносять контроль відомчої та соціальної спрямованостей [5; 6].

Відомчий контроль це у загальному розумінні контроль вищого органу по відношенню до підвідомчих структур. Відомча спрямованість властива контролю, що здійснюється керівниками та посадовими особами спеціально створюваних підрозділів у вигляді повсякденних перевірок діяльності співробітників поліції [2; 3; 7].

Стосовно соціальної спрямованості контролю, то тут можна зазначити, що вона характерна для громадського контролю формами якого можуть бути: опитування громадян щодо якості роботи поліцейських; громадське опитування щодо наявних проблем у галузі правопорядку; звіти посадових осіб поліції перед громадянами; громадське обговорення питань при важливості врахування суспільної думки громадян тощо [4; 8].

Серед наявних показників оцінки діяльності поліції саме громадська думка громадян є пріоритетною [1; 9; 10; 11]. В основі цього показника покладено «ступінь задоволеності громадян роботою поліції», що у свою чергу визначається на основі результатів дослідження опитувань громадян щодо роботи поліції, а також кількості наявних скарг на співробітників поліції, а саме їх дії та рішення.

Соціологічні опитування громадян також впливають на покращення роботи поліції, оскільки сприяють вивченню причин злочинності, недоліків у роботі як посадових осіб поліції так і їх підлеглих. Вони дозволяють впроваджувати сучасні аспекти профілактики злочинності [12]. Об'єктивним показником довіри до поліції є рівень готовності громадян допомагати і співпрацювати з поліцією, а також брати участь у розгляді справ у судах. А з метою більш детального аналізу роботи поліції в деяких країнах використовуються й інші критерії соціальної спрямованості, такі як: ефективність, дієвість, результативність, сталість у часі.

Ефективність діяльності правоохоронних органів також повинна оцінюватися за допомогою показника виконання поставлених завдань, досягнення результатів та загальних висновків щодо ефективності або неефективності правоохоронної структури. Така оцінка повинна бути обов'язково, оскільки вона дозволяє визначити

рівень «успішності» правоохоронного органу і побачити недоліки, що заважають ефективно функціонувати правоохоронній системі.

При проведенні соціологічного дослідження щодо оцінки різних аспектів діяльності Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України у червні 2022 р. у м. Дніпро було отримано такі результати:

Більшість опитаних, а саме 73,7 % знайомі з діяльністю Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України. Проте 26,3 % стверджують, що з діяльністю відповідного підрозділу вони не знайомі.

Оцінку реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю, злочинністю в органах влади та місцевого самоврядування, протидії корупції Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України опитані дають більш-менш позитивну – 82,4 %: з них, на думку 39,8 %, реалізація повністю здійснюється; на думку 42,4 %, – скоріше здійснюється. А 17,7 % респондентів реалізацію державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю, злочинністю в органах влади та місцевого самоврядування, протидії корупції оцінюють негативно (сума індикаторів шкали «скоріше не здійснюється» – 16,9 % та «взагалі не здійснюється» – 0,8 %).

Щодо рівня впливу Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України на зниження рівня корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування в Україні, думки опитаних коливаються між оцінкою «повністю впливає» – 41,5 % та оцінкою «частково впливає» – 47,5 %. Серед тих, хто вважає, що діяльність департаменту не впливає на зниження рівня корупції, відповіли 11,0 % учасників опитування.

У контексті зазначеного, дослідникам було цікаво виявити який саме сегмент опитаних був свідком корупційних проявів в органах державної влади та місцевого самоврядування. Отже, таких виявилось трохи більше чверті – 26,3 %. З них менша частка (8,5 %) зазначили, що неодноразово стикалися з корупційними проявами, а більша частка (17,8 %) – були свідками одиночних випадків порушення закону.

Значна частка респондентів (90,7 %) впевнено вказали, що вони є обізнаними з приводу суб'єктів, до яких слід звертатися у випадку корупційних проявів в органах державної влади та місцевого самоврядування. А 9,3 % учасників опитування зазначили, що вони не володіють інформацією щодо суб'єктів, які уповноважені розглядати справи відповідної корупційної спрямованості або такі, що містять у собі корупційну складову.

Рівень просвітницької роботи, яка проводиться представниками Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України для ознайомлення громадян зі своєю діяльністю та можливістю звернення у випадку фіксування неправомірних дій у цілому не виявився високим, адже 18,6 % взагалі не задоволені станом справ у напрямку реалізації просвітницької функції, а 37,3 % респондентів частково задоволені рівнем просвітницької роботи. У той же час 44,1 % зазначають, що вони повністю задоволені тим, як відбувається просвітницька робота.

Прозорість діяльності Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції (за винятком висвітлення інформації з грифом обмеженого доступу) переважна кількість респондентів вважає задовільною (72,9 %), тобто відкритою. Не згодні з твердженням про прозорість діяльності департаменту 27,1 % учасників опитування.

Що стосується джерел, завдяки яким громадян інформують про діяльність Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, то ми отримали різні відповіді респондентів, на яких сформований наступний рейтинг:

- на першому місці за кількістю згадувань – мережа інтернет (офіційні джерела) із показником у 73,7 %;

- на другому місці – мережа інтернет (соціальні мережі) – 50,0 %;
- на третьому місці є телебачення – 38,1 %;
- особисте спілкування з працівниками департаменту – на четвертому місці – 10,2 %;
- п'яте місце у такого джерела, як побутове спілкування з родичами, друзями – 6,8 %;
- про інші варіанти (з даного опитування – 0,8 %; нічого невідомо про департамент – 0,8 %) згадали 1,6 % опитаних.

Значна кількість респондентів (72,0 %) зауважили, що діяльність Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України у засобах масової інформації висвітлена на достатньому рівні (сумарний показник індикаторів шкали «повністю висвітлена» – 27,1 % та «скоріше висвітлена» – 44,9 %). Тих, хто не згоден з попередньою точкою зору, фіксується 28,0 % – це сума індикаторів «скоріше не висвітлена» (26,3 %) та «не висвітлена взагалі» (1,7 %).

Наступні запитання пов'язані із можливими неправомірними діями представників Департаменту. Отже, з неправомірними діями Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України переважна кількість учасників опитування не стикалася – 94,1 %. Зі слів 3,4 % респондентів, їм доводилося досить часто стикатися із неправомірними ситуаціями, ще 2,5 % стверджують, що вони стикалися із подібними фактами один або декілька разів.

Відповідно до попереднього запитання було з'ясовано чи знають опитані куди звертатися для захисту своїх прав у ситуаціях, коли вони стали свідком неправомірних дій з боку представників Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України. Це запитання було відкритим, тобто респонденти мали самостійно вказати на суб'єкти захисту і це зробили 78,8 % (але сума відповідей вище, ніж 100,0 %, оскільки деякі опитані вказали декілька компетентних суб'єктів), а 21,2 % на запитання не відповіли. Серед відповідей зустрічаються такі: Національна поліція (27,1 %); ДБР (16,1 %); прокуратура (12,7 %); гаряча лінія МВС (8,5 %); судові органи (7,6 %); НАБУ (3,4 %); НАЗК (3,4 %); Президент (1,7 %); Департамент стратегічних розслідувань (1,7 %); СБУ (1,7 %); Лінія 102 (0,8 %); Центр вторинної правової допомоги (0,8 %); Міністерство юстиції (0,8 %); адвокати (0,8 %); не зрозумілі з точки зору суб'єкту відповіді (6,8 %) («у відповідні органи», але не вказано у які саме; «до Міністерства», також питання до якого саме залишається відкритим; «до керівництва», але не зрозуміло до якого тощо).

Щодо оцінки ефективності діяльності Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України у сфері публічних закупівель, то її вважають ефективною 78,9 % респондентів (сумарна кількість відповідей за індикаторами шкали «ефективна в повній мірі» (30,5 %) та «скоріше ефективна» (48,4 %)). Неefективною діяльність департаменту є з точки зору 21,1 % учасників опитування (сумарна кількість відповідей за індикаторами шкали «скоріше не ефективна» (18,6 %) та «не ефективна взагалі» (2,5 %)).

Зазначимо також, що 75,4 % респондентів стверджують, що створення Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України вплине на прозорі рішення системи публічних закупівель, а приблизно чверть опитаних (24,6 %) заперечують цю думку.

Рівню довіри до Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України більший сегмент учасників опитування (46,6 %) дає середню оцінку, але про високий рівень довіри говорить друга за кількістю група (39,0 %). Низький рівень довіри до департаменту демонструють 14,4 % респондентів.

Переважає кількість опитаних (83,9 %) впевнені в тому, що у випадку їхнього звернення до працівників департаменту для захисту порушених прав вони отри-

мають кваліфіковану допомогу (сума індикаторів «так, обов'язково отримаю» – 40,7 % і «так, скоріше отримаю» – 43,2 %). І навпаки, 16,1 % респондентів не відчувають впевненості у можливій допомозі з боку представників департаменту у разі вчинення по відношенню до них протиправних дій (це також сумарний показник, що складається з індикаторів шкали «ні, скоріше не отримаю» – 14,4 % і «ні, не отримаю» – 1,7 %).

Як і кожна правоохоронна структура, Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, на думку респондентів, має у своїй діяльності ризики або застережливі фактори, які утримують громадян від звернення до працівників Департаменту. Але таких опитаних, хто звертає увагу на можливі ризики / застереження, виявилось трохи більше третини від загальної кількості учасників дослідження – 37,3 % (сума відповідей «так, звичайно» – 15,3 % і «скоріше так» – 22,0 %), а 62,7 % про наявність негативних факторів, ризиків, застережень не згадували.

У той же час думки опитаних розділилися у питанні чи необхідна Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України оптимізація діяльності, покращення окремих аспектів роботи. За необхідності оптимізації виступають 13,6 % респондентів; 28,0 % вважають, що деякі аспекти роботи потребують покращення, але зміни не повинні бути кардинальними; 45,8 % впевнені, що оптимізація департаменту скоріше не є необхідною; 12,7 % наголошують на тому, що оптимізація взагалі не потрібна.

На запитання «Чи достатня участь інститутів громадського контролю у діяльності Департаменту стратегічних розслідувань?» 72,9 % дали стверджувальну відповідь: з них, 29,7 % відповіли «так», а 43,2 % – «скоріше так». Не згодні з цим висловлюванням 27,1 % опитаних: 22,9 % обрали відповідь «скоріше ні», а 4,2 % – «ні».

Наявний громадський контроль потребує розширення – це думка 77,8 % учасників дослідження (сумарний показник індикаторів «так, звичайно потребує» – 28,8 % та «скоріше потребує» – 39,0 %). У той же час 32,2 % наголошують на тому, що громадського контролю цілком достатньо (сумарний показник індикаторів «скоріше не потребує» – 29,7 % та «взагалі не потребує» – 2,5 %).

Також, на думку респондентів, є необхідність у розширенні завдань і повноважень Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України: 27,1 % зазначають, що це безумовно потрібно зробити, 43,2 % стверджують, що цей захід є скоріше необхідним, 27,1 % не згодні з цією думкою, а 2,5 % взагалі виступають проти розширення завдань і повноважень департаменту. Тобто 70,3 % респондентів (сума попередніх маркерів) висловилися «за» збільшення повноважень, а 29,6 % – «проти».

Ще одне запитання було пов'язано із оцінкою ефективності діяльності Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України в умовах воєнного стану. Так, 47,5 % респондентів зауважили, що, на їхню думку, ефективна робота департаменту повністю здійснюється, 42,4 % вказали, що частково здійснюється, а 10,2 % вважають, що в умовах воєнного стану робота департаменту не є ефективною.

Таким чином, можна підсумувати, що 73,7 % учасників дослідження мають уявлення про Департамент стратегічних розслідувань та його діяльність. У цілому опитані дають позитивну оцінку реалізації державної політики за питань боротьби з організованою злочинністю, злочинністю в органах влади та місцевого самоврядування, протидії корупції. Вплив Департаменту на зниження рівня корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування також, на думку респондентів, є досить високим. Ситуацію з ефективністю діяльності Департаменту не погіршив і воєнний стан – саме 47,5 % респондентів вказали на цей факт.

Реальними свідками корупційних проявів в органах державної влади та місцевого самоврядування був незначний сегмент опитаних – 26,3 %, але переважна кількість учасників дослідження – 90,7 % поінформована з приводу суб'єктів, до яких слід звертатися у випадку, коли трапилася така протиправна ситуація. І це на фоні не дуже високої оцінки просвітницької роботи Департаменту стратегічних розслідувань – 55,9 % або не задоволені її рівнем, або задоволені частково.

У той же час прозорість діяльності Департаменту оцінено задовільно – 72,9 %, тобто нічого не заважає успішно виконувати свою просвітницьку функцію.

Серед джерел, з яких опитані отримують інформацію щодо роботи Департаменту домінує мережа Інтернет, точніше два її напрями, – офіційні джерела – 73,7 % та соціальні мережі – 50,0 %. Ці канали у цілому непогано висвітлюють роботу Департаменту – цю думку висловили 72,0 % респондентів.

З неправомірними діями представників Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України максимально великий сегмент опитаних – 94,1 % не стикався. Але вони також обізнані з приводу суб'єктів, до яких можна звернутися у ситуаціях, якщо вони стали свідком неправомірних дій.

Висока оцінка ефективності діяльності Департаменту України у сфері публічних закупівель фіксується на рівні 78,9 %. Також 75,4 % респондентів впевнені в тому, що створення Департаменту стратегічних розслідувань вплине на прозорість рішень у системі публічних закупівель.

Рівень довіри опитаних до Департаменту коливається від високого до середнього – у межах 39–46 %. Про це свідчить і той факт, що 83,9 % респондентів впевнені в тому, що вони отримають кваліфіковану допомогу у випадку їхнього звернення до працівників департаменту для захисту своїх порушених прав. Тих, хто вказав на наявні ризики / застережливі фактори у діяльності Департаменту, які утримують громадян від звернення за допомогою, виявилось 37,3 %.

Участь інститутів громадського контролю у діяльності Департаменту є достатньою – 72,9 %, хоча наявний громадський контроль потребує розширення – 77,8 %.

У питаннях оптимізації діяльності, покращення окремих аспектів роботи Департаменту консенсусу не виявлено, оскільки 41,6 % виступають за оптимізацію, а 58,4 %, відповідно, проти. Але про необхідність у розширенні завдань і повноважень Департаменту висловилися 70,3 % учасників дослідження.

Висновки. Таким чином, виходячи з соціологічних даних, отриманих у ході вивчення громадської думки про діяльність Департаменту стратегічних розслідувань, ми можемо констатувати, що, незважаючи на позитивну динаміку, що стосується оцінки громадянами діяльності поліції, ще є достатній резерв для конструктивної співпраці населення і співробітників Департаменту.

На теперішній час підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України на належному рівні виконують покладені на них завдання, їх діяльність відповідає вимогам чинного законодавства та є досить прозорою для населення країни. Вагомим резервом підвищення ефективності діяльності Департаменту стратегічних розслідувань є постійний моніторинг громадської думки. Саме якісна оцінка громадськості роботи Департаменту дозволяє виявити найбільш проблемні ділянки в їх діяльності, які потребують екстреного впливу. Покладаючись на громадську думку, ми отримуємо потужний об'єктивний інструмент оцінки діяльності Департаменту стратегічних розслідувань. А відкритий діалог із громадянським суспільством здатний призвести до кращих результатів у діяльності Департаменту стратегічних розслідувань. Відповідно вивчення громадської думки на сьогоднішній момент є потужним інструментом, що дозволяє покращити діяльність поліції загалом. Повномасштабна агресія російської федерації проти України супроводжується масовими порушеннями прав і свобод наших громадян тому держава Україна під час російської агресії захищає демократичні цінності і потребує посилення механізмів захисту прав людини. Це боротьба проти посягань російської влади на ліберально-демократичний спосіб життя українського народу.

В умовах воєнного стану надзвичайно важливим є об'єднання глоск влади та організацій для захисту інтересів громадян. Ми спостерігаємо порушення прав громадян України, військовополонених, громадян, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях, порушення традицій і звичаїв ведення війни, наноситься значна шкода довіллію. Отже розслідування воєнних злочинів потребує координації спільних дій Департаменту стратегічних розслідувань, Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Бюро економічної безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованого департаменту протидії порушення прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко В. А., Єсімов С. С. Громадська думка як критерій оцінки діяльності Національної поліції. *Соціально-правові студії*. 2019. Вип. 1 (3). С. 39–45.
2. Дубинський О. Ю. Об'єкт та предмет відомчого контролю в органах внутрішніх справ України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2012. № 12. Серія Право. Випуск 18. С. 156–160.
3. Конюшенко Я. Ю. Відомчий контроль в системі гарантій прав особи під час проведення слідчих (розшукових) дій. *Юридична наука*. № 2 (104). С. 367–377.
4. Юрчишин В. М. Відомчий контроль та процесуальне керівництво – гарантії дотримання законності під час досудового розслідування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 1. С. 189–194.
5. Гончарук Г. О., Осика І. М. Внутрішній контроль в системі МВС. Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність». URL: http://police-reform.khpg.org/articles/vnutrishnij_kontrol_v_sistemi_mvs (дата звернення: 5.07.2022).
6. Шатрова С. О. Внутрішньовідомчий контроль за діяльністю органів Національної поліції як складова мінімізації корупційного ризику. URL: http://sej.org.ua/1_2018/42.pdf (дата звернення: 5.07.2022).
7. Про затвердження Інструкції з організації та проведення перевірок службової діяльності органів (підрозділів) Національної поліції. Наказ МВС України № 67 від 30 січня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0304-17#Text> (дата звернення: 5.07.2022).
8. Северин О. Громадський контроль поліції. Як це працює. URL: <https://www.prostir.ua/?news=hromadskij-kontrol-politsiji-yak-tse-pratsyuje> (дата звернення: 5.07.2022).
9. Кобзін Д., Щербань С., Коренева К., Черноусов А. Оцінка діяльності Національної поліції України за допомогою опитування громадської думки (національний звіт). Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД). Харків, 2019. 52 с.
10. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції : моногр. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2020. – 134 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/> (дата звернення: 5.07.2022).
11. Шевченко Т. В. Громадська думка щодо діяльності Національної поліції України. *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 473–476.
12. Tudorică Alin-Andrei. Modern aspects of crime prevention. *Scientific journal «Philosophy, Economics and Law Review»*. 1 (2), 134–139.